

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Сяо Гуйян «Підготовка майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики», подану на здобуття ступеня доктора філософії, галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дослідження Сяо Гуйяна присвячено розв'язанню актуальної проблеми – підготовки майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики. Актуальність обраної теми зумовлена ускладненнями мистецько-освітньої галузі у зв'язку з активним застосуванням інформаційно-комунікативних технологій, онлайн навчання, а також потребою дітей і молоді займатися музикою так задовольняти потреби у творчій самореалізації через активне музикування. Водночас, спостерігаються зміни у вікових категоріях тих, хто має бажання навчитися грати на фортепіано. Дослідник також вказує на розширене коло умов формальної та неформальної освіти як в Україні, так і в Китаї, в яких можуть навчатися гри на фортепіано учні-початківці і де можуть бути працевлаштовані сучасні вчителі і викладачі музичного мистецтва.

Зауважено, що у навчанні дітей музичного мистецтва самим складним і відповідальним етапом є початковий. У контексті сучасних тенденцій запровадження інноваційних технологій в освітній процес, виникає питання їх застосування у навчанні початківців гри на фортепіано. Зазначений аспект знаходить відбиття в різних дослідженнях, які проаналізовано автором і враховано в контексті обґрунтування методологічних, теоретичних і методичних засад підготовки майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями. Звернено увагу на проблему запровадження інноваційного підходу у педагогіці в працях українських учених Н Венцева, О. Карапетрова, Т. Демиденко, І. Дичківська, О.Дубасенюк, І.Княжева, Д.Козлова, О. Красовська, О. Старовойт та ін.; у галузі мистецької освіти в працях К. Завалко, Є. Проворової, Л.Ліхницької, В.Лобунця, Г.Ребрової, І.Шиман, зокрема в питаннях інновацій у музичному навчанні початківців та підготовки майбутніх учителів до роботи з ними у дослідженнях В.Бухневич, О.Горожанкіної, Л.Касьяненко, Т.Олійник та ін.

Звернено увагу на дослідження зарубіжних учених щодо застосування інноваційних, зокрема, проєктних та інформаційно-комунікативних технологій (Giedre Gabnyte, Chaffin, R., Imreh, G., Lemieux, A. F., & Chen), зокрема, й китайських вчених: Хе Цзіні, Чжоу Кай, Чжу Цянь, Чень Яньшуай, Чжао Веньхао, Чжан Юн, ін.

Актуальність теми дослідження зумовлена також суперечностями, визначеними дослідником: між впливом культурних інновацій, зокрема, розвитку феномену мистецької інноватики в освіті та слабким їх врахуванням у методичній підготовці майбутніх викладачів фортепіано; між орієнтацією методичної підготовки майбутніх викладачів фортепіано на традиційні,

перевірені часом методики викладання та об'єктивно зміненими умовами навчання гри на фортепіано учнів-початківців, зокрема, різновіковим їх контингентом.

Зазначене переконливо підтверджує актуальність теми дослідження та його **мету**: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити методику підготовки майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність зумовлена методологічною основою дослідження, яка представлена сукупністю наукових підходів, які концентрують увагу на інноваціях мистецької освіти та в сучасному соціокультурному середовищі як ресурсу професійної підготовки майбутніх викладачів фортепіано щодо їх методичної компетентності та здатності працювати з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики. Такими підходами визначено: аксіологічно-інтенціональний; компетентнісно-інноваційний; художньо-комунікативний та творчо-емерджентний.

Теоретичні положення дисертації обґрунтовано вихідними позиціями наукових концепцій, статей із суміжних галузей знань, аналіз яких представлено у роботі послідовно та переконливо. Дослідження ґрунтується на положеннях та працях з проблем психолого-педагогічних основ професійної і фахової компетентності майбутніх викладачів музичних дисциплін, зокрема, гри на фортепіано; методики навчання музики учнів мистецьких шкіл; інновацій мистецької освіти, методичних основ фортепіанної педагогіки.

Наукоємність дослідження підтверджується низкою застосованих теоретичних та емпіричних взаємоузгоджених методів. *Теоретичні*: поняттєвий аналіз наукових джерел з педагогіки, мистецтвознавства, мистецької педагогіки, узагальнення та синтезування результатів – задля уточнення сутності мистецької інноватики в психолого-педагогічному, зокрема, компетентнісному та мистецько-педагогічному аспектах; сутності поняття «підготовка» та «підготовленість», «підготовленість майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями», теоретичне та наочного моделювання – задля побудови компонентної структури досліджуваного феномену та критеріального апарату дослідження, для перенесення властивостей процесу формування підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики на візуалізовану модель. *Емпіричні*: анкетування, включене педагогічне спостереження, бліц-обговорення, оцінка виконавських досягнень учнів, метод експертної оцінки – задля оцінювання рівня сформованості досліджуваної якості; створення індивідуальних інноваційно-мистецьких проєктів, аудіоанкетування, презентація музичних творів, самонавчальних інформаційних карт традиційних та інваріантних методів, ін. – задля формування підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики.

Статистичні методи: розрахунки середніх величин, % співвідношення та емпіричне значення критерію Фішера φ^* .

Переконаливістю теоретичних положень є широка наукова джерельна база дослідження, зокрема 201 найменувань, з них іноземними 37 мовами. Апробація результатів дослідження здійснена на 8 Міжнародних і 2 – Усеукраїнських науково-практичних конференціях.

Структура дисертації: вступ, три розділи, 6 підрозділ, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел, додатки, що відповідає чинним вимогам. Загальний обсяг дисертації складає 252 сторінок, з них 178 сторінок основного тексту. Робота містить 8 таблиць, 8 рисунків.

У *вступі* розкрито актуальність дослідження, мету, завдання, об'єкт, предмет, методи, методологія і теоретичні основи дослідження, наукова та практична новизна.

У першому розділі – *«Теоретичні дослідження проблеми підготовки майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики»* – обґрунтовано феномен мистецької інноватики; розкрито сутність та функціонально-структурну модель підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики.

Теоретичну значущість має уточнений смисл мистецької інноватики у векторі компетентнісної парадигми освіти. У дослідженні – це науково-практична парадигмальна (дослідницька) модель мистецько-освітніх нововведень, неантагоністичних по відношенню до традиційних продуктів мистецької творчості, що створена завдяки образно-мисленнєвій діяльності особистості у процесі її освіти та самоосвіти з метою прогресивного осучаснення та перспективного розвитку методів набуття професійної компетентності майбутнього викладача мистецьких дисциплін.

Ключовою якістю визнано підготовленість майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики, що інтерпретовано як професійна інтегрована якість, яка поєднує виконавську та методичну підготовку і забезпечує здатність поєднувати традиційно необхідні методики викладання фортепіано з розвивально-освітнім ресурсом мистецької інноватики, що відповідає потребам здобувачів у викладацькій самореалізації та забезпечує конкурентоспроможність на ринку праці.

У межах першого розділу дослідник представив розв'язання першого та другого завдання.

У *другому розділі* – *«Методологія і методика підготовки майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями»* представлено розв'язання третього завдання та теоретичне обґрунтування методики дослідник розкриває науково-методологічну базу дослідження і формування підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями різних вікових груп, що дало змогу Сяо Гуйяну визначити принципові положення, на яких розроблено педагогічні умови і методи. Дослідник обирає у якості методологічної бази *аксіологічно-інтенціональний*;

компетентнісно-інноваційний; художньо-комунікативний та творчо-емерджентний підходи, що зумовили застосування таких принципів: стимулювання інтенцій професійно-викладацької самореалізації та орієнтації на викладацьку діяльність як професійну та особистісну цінність; орієнтація на інновації мистецької освіти та проектування фортепіанно-викладацьких траєкторій за інноваційними ознаками; художньо-творчої комунікативної взаємодії усіх учасників освітнього процесу, та опосередкованого художнього спілкування; свідомого організаційного розмаїття фортепіанного навчання та єдності традицій фортепіанної педагогіки і новацій мистецької освіти.

У розділі також представлено педагогічні умови підготовки майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями. До кожної умови представлено також і методи. Умови і методи запроваджувалися поетапно. У третьому розділі *«Експериментальна перевірка ефективності методики підготовки майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики»* дисертації зміст, процедуру і результати експериментальної роботи, що складало четверте і п'яте завдання. Дослідником розроблено критерії, показники і методи оцінювання підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики та експериментально перевірено ефективність побудованої методики формування зазначеної професійної якості. Діагностика здійснювалася рівня сформованості підготовленості майбутніх викладачів фортепіано за мотиваційно-ціннісним критерієм з показниками: ступінь зацікавленості методикою викладання фортепіано учнів різних вікових груп; налаштованість на методичну самоосвіту та наявність її результатів; методико-компетентнісним критерієм з показниками: ступінь зорієнтованості в сучасних інноваційних технологіях відповідно до роботи з учнями у формальних та неформальних умовах; гнучкість застосування інновацій під час викладання фортепіано в школі учням-початківцям різних вікових груп; художньо-комунікативним критерієм з показниками: наявність умінь спілкуватися з учнями-початківцями різних вікових груп під час викладання фортепіано; ступінь здатності застосування художньо-комунікативного потенціалу фортепіанних творів; інноваційно-діяльнісним критерієм з показниками: міра творчо-пошукової активності щодо інновацій у викладанні фортепіано учням-початківцям різних вікових груп; здатність до творчого застосування інновацій у викладанні гри на фортепіано учням-початківцям різних вікових груп.

Формувальний експеримент перевіряв ефективність поетапно запроваджених педагогічних умов і методів. Перший етап номіновано дослідником як «гностично-рефлексійний», на якому запроваджувалися дві педагогічні умови: когніфікація та рефлексія психолого-педагогічних проблем викладання фортепіано учням різних вікових категорій; стимулювання ціннісного ставлення до розв'язання проблемних ситуацій фортепіанного навчання. На другому – «технологічно-дидактичному» етапі запроваджувалася педагогічна умова: розширення теоретико-методичної бази мистецько-інноваційної компетентності викладання фортепіано. На третьому

– «комунікативно-проектувальному» етапі запроваджувалася педагогічна умова: створення художньо-образної та креативної атмосфери фортепіанного навчання. На четвертому – «інноваційно-організаційному» етапі застосовувалася педагогічна умова: гнучке системне запровадження інтеграції елементів різних художньо-творчих інновацій.

Результатом експериментальної роботи стало значне підвищення показників в ЕГ у порівнянні з КГ. До початку експерименту в ЕГ до високого рівня було віднесено 6 % респондентів за усіма критеріями; до середнього – 38%, до низького – 56%. Прикінцеві показники такі: до високого рівня віднесено 72 %, до середнього – 18%, до низького – 10% (округлені дані). Результати КГ: високий рівень до початку експерименту 6%, середній – 37,5%, низький – 56,5%; прикінцеві результати: високий рівень – 35%, середній – 29%, низький – 36%.

Застосування критерію Фішера на формувальному етапі для кожного компоненту показало, що емпіричне значення критерію F^* Фішера перевищує його критичне значення, а отже результати експериментальної групи суттєво відрізняються від результатів контрольної групи.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше: обґрунтовано феномен підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями початківцями на засадах мистецької інноватики, розроблено його компонентну модель у сукупності компонентів: «мотивації до викладацької діяльності», «орієнтація в традиційних та інноваційних формах викладання мистецтва», «культура мистецької інноватики в художньо-комунікативному процесі навчання гри на фортепіано», «інноваційно-творча ініціатива у викладацькій діяльності», визначено конструкти кожного компоненту відповідно таким функціям: викладацько-мотиваційна, інноваційно-компетентнісна, творчо-комунікативна, інноваційно-праксеологічна; розроблено поетапні педагогічні умови та методи: перший етап – *гностично-рефлексійний* (умови: когніфікація та рефлексія психолого-педагогічних проблем викладання фортепіано учням різних вікових категорій; стимулювання ціннісного ставлення до розв'язання проблемних ситуацій фортепіанного навчання; методи: сам себе навчаю – самодіалог, створення карти інваріантних методів задля розв'язання завдання різним віковим категоріям учнів; «реставрації традицій», ін.); другий етап – *технологічно-дидактичний* (умова: розширення теоретико-методичної бази мистецько-інноваційної компетентності викладання фортепіано; методи: створення банку методичних ресурсів задля розв'язання типових складних завдань в різних художньо-образних контекстах; застосування *поліхудожнього* або художньо-альтернативного розкриття образу; візуалізація образів фортепіанних творів); третій етап – *комунікативно-проектувальний* (умова: створення художньо-образної та креативної атмосфери фортепіанного навчання; методи міні проєктів за образною тематикою; бліц-анкетування із застосуванням аудіо-анкетування, міні проєктів за образною тематикою, опосередкованого художнього спілкування, ін.); четвертий етап – *інноваційно-організаційний* (умова: гнучке системне запровадження інтеграції елементів різних художньо-

творчих інновацій; методи: застосування ІКТ та віртуальної естетики в проєктних заходах; метод on-line гостьової присутності, метод гедоністично-позитивної зміни настрою та ін.)

Уточнено: особливості мистецької інноватики, зокрема, в парадигмі компетентнісного підходу; особливості соціокультурних викликів сьогодення, що зумовлюють мистецьку інноватику; особливості різновікових категорій учнів гри на фортепіано.

Знайшло подальшого розвитку: компетентнісна парадигма музичної та музично-педагогічної освіти, методична підготовка, методична діяльність, компетентність майбутніх викладачів мистецьких дисциплін, зокрема, гри на фортепіано; методологічні основи виконавсько-педагогічної та виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх викладачів музичних дисциплін; порівняльні аспекти навчання гри на фортепіано в Китаї та Україні.

Практична значущість результатів дослідження визначається розробленою методикою діагностики рівня підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями, зокрема, практичного запровадження таких методів, як: аналізу психолого-вікових особливостей учнів-початківців різних вікових груп; метод аналізу виконавських досягнень учнів-початківців; перевірка наявності та змісту методичних прийомів для фіксації найбільш доречних для навчання учнів-початківців, бліц-обговорення, оцінка виконавських досягнень, створення методично доречних музичних вправ, метод музично-творчої фіксації індивідуально-креативних можливостей (аналіз продуктів творчості, створення музичних прикладів джазу, музики-релаксу, ін., метод обміну темами та імпровізацій на теми класичного шлягеру); збагачення свого музично-перцептивного тезаурусу (слухання видатних піаністів); ознайомлення з технічними характеристиками сучасних клавішних цифрових інструментів; створення на них продуктів власної музично-інтонаційної фантазії; збалансованого поєднання традиційних та мистецьких новацій. До курсів методики викладання гри на фортепіано можуть бути запроваджені теми лекцій, розроблених в межах елективного курсу роботи з учнями-початківцями. Тематика лекційних занять, практичні методи, принципи та педагогічні умови можуть бути застосовані для підготовки майбутніх викладачів гри на інших музичних інструментах.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях. Наукові положення дисертації, теоретичні, практичні, методичні здобутки відображено у 7 публікаціях автора, з яких 1 – у співавторстві. Із них: 3 – у фахових виданнях України, 4 – апробаційного характеру (1 – зарубіжна).

Особистий внесок здобувача визначається в розкритті сутності і структури підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики

Структура дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, списку використаних джерел (201 найменувань, з них іноземними 37 мовами), додатків. Загальний обсяг

дисертації складає 252 сторінок, з них 178 сторінок основного тексту. Робота містить 8 таблиць, 8 рисунків.

Під час обговорення було висловлено такі зауваження:

1. Актуальність проблеми обґрунтована визначеними суперечностями, серед яких відсутня така, що за змістом відповідає експериментальному, дослідницькому контенту.

2. Визначені рівні сформованості підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями початківцями на засадах мистецької інноватики варто номінувати, відповідно до домінувальної характеристичної ознаки.

3. Посилання у тексті на джерело, в частині вказування сторінок позначається через двокрапку. Відповідно до оформлення джерел в АРА стилі, варто вказати через скорочену літеру с.

4. Додатки треба позначити через літери, а не цифри. По тексті дисертації мають бути усі посилання на додатки. Так саме рисунки у додатках позначити цифрами.

5. У переліку джерел китайської мовою надати переклад українською.

ВИСНОВОК

У дисертаційному дослідженні Сяо Гуйяна на тему «**Підготовка майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики**», представлено теоретичне обґрунтування та запропоноване нове розв'язання проблеми формування підготовленості майбутніх викладачів фортепіано до роботи з учнями-початківцями на засадах мистецької інноватики за авторською методикою, яка може бути запроваджена в цілісний процес фортепіанної підготовки як майбутніх викладачів фортепіано, так і майбутніх учителів музичного мистецтва для професійної діяльності в закладах позашкільної освіти. Методика передбачає підготовку майбутніх викладачів до роботи з учнями-початківцями різних вікових груп.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставленим завданням, основні положення дисертації мають наукову новизну, теоретичну та практичну значущість. Обсяг та структура дисертації відповідає вимогам, що сформульовані відповідно до дисертацій на ступінь доктора філософії. Зміст, сутність методичного контенту дисертації повністю відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Результати дисертації пройшли апробацію на 8 Міжнародних і 2 – Усеукраїнських науково-практичних конференціях; основні положення відображено у 7 публікаціях автора, з яких 3 – у фахових виданнях України (1 – у співавторстві), 4 – апробаційного характеру (1 - зарубіжна).

Дисертація Сяо Гуйяна, подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), є ґрунтовним,

самостійним, завершеним науковим дослідженням; за новизною постановки проблеми та її розв'язанням, практичною значущістю відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Дисертація Сяо Гуйяна обговорювалася 23 січня 2025 р. (протокол № 9) на розширеному засіданні кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». За результатами обговорення прийнято рішення рекомендувати дисертацію Сяо Гуйяна до захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Головуючий засідання кафедри
доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри музичного мистецтва і хореографії

 Сергій ШИП

експерт, кандидат педагогічних
наук, професор, професор кафедри
музично-інструментальної
підготовки

Наталія БІЛОВА

експерт, кандидат педагогічних
наук, доцент, завідувач кафедри
музично-інструментальної
підготовки

Марина ДЕМИДОВА

учений секретар
кандидат педагогічних наук,
доцент

Наталія БАТЮК